

*Nálezy mincí ze středověkého pohřebiště
v Nesveticích (do roku 2020)*

Jiří Sláma (1934–2020).

J a n P O D H O R S K Ý

Věda, láska, víra, s. 223–234

[illegible]

Coin Finds from the Medieval Cemetery in Nesvětice (until 2020)

The article publishes in preliminary form the coin finds made at the cemetery from the 11th–13th century in Nesvětice in the Most district. The site is located outside lignite Bílina Quarry in northwest Bohemia. An archaeological excavation was conducted in two stages: 1984–1988 and 2013–2023, during which time a total of 2250 graves have been investigated. The coin finds were made in the years 2016, 2017, 2020, 2021, 2022 and 2023. This paper describes only coins found up to 2020, because more recent finds have not yet been processed. Of the 13 coins found by 2020 (11 denarii and two bracteates), 11 are linked to a specific grave. The dating of the coins covers the entire period of use of the cemetery, beginning with a denarius of Duke Oldřich from 1012–1033 and ending with a denarius of Ottokar II from 1253–1270. Despite the large number of uncovered graves, the burials of only twenty individuals (1 %) were furnished with a coin(s).

🔑 *medieval; burials; finds of Charon's obol; Nesvětice (Most district).*

A decorative horizontal separator consisting of a series of small squares, alternating between white and light gray.

🔑 *středověk; pohřbívání; nález mincí obol mrtvých; Nesvětica (okr. Most).*

Pohřebiště v Nesvěticích bylo mezi lety 2013 až 2023 plošně prozkoumáno pracovníky Archeologického ústavu AV ČR v Praze, pod vedením Michala Soukupa (do r. 2015) a Petra Čecha. Navázali tak na výzkum pracovníka Národního muzea v Praze Vladimíra Brycha († 2021), který část pohřebiště prozkoumal několika sondami v letech 1984–1988.¹ Pohřebiště leží na hraně terasy nad údolím Radčického potoka na k. ú. Libkovic u Mostu. Do roku 2020 (včetně) byla prozkoumána větší část tohoto rozsáhlého kostrového etážového pohřebiště se 1479 hroby. Odkryty byly též základy dvou církevních staveb. Kamenný základ kostela neznámého zasvěcení, zřejmě z 12. století, a základový

* Mgr. Jan PODHORSKÝ, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. / Katedra archeologie, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, podhorsky@arup.cas.cz.

¹ BRYCH, Vladimír: *Nesvětice, zaniklá středověká ves na Mostecku. Současný stav a perspektivy výzkumu*, Archaeologia Historica 14, 1989, s. 311–318.

žlab patrně proboštství, které zde bylo zbudováno snad počátkem 14. století.² Zároveň je možné, že kostel měl svého menšího dřevěného předchůdce a pohřebiště bylo již od svého počátku kostelní. Vznik pohřebiště lze na základě doprovodných nálezů datovat do počátku 11. století, nejmladší datovatelné hroby jsou z konce 13. století. Nálezy mincí byly učiněny v letech 2016, 2017, 2020, 2021, 2022 a 2023. Podrobně popsány jsou v tomto příspěvku pouze nálezy učiněné do roku 2020, novější nálezy mincí nejsou dosud zpracovány. Celkem jde o 11 denárů a dva brakteáty pocházející z devíti hrobových celků. Další dva denáry byly nalezeny v rámci hřbitovní vrstvy, bez zjevné příslušnosti ke konkrétnímu hrobu.³ Vzhledem k pokračujícímu zpracování nálezů a objemu osteologického materiálu není antropologické vyhodnocení předmětných hrobů k dispozici. Celé pohřebiště bylo negativně ovlivněno rozsáhlými postdepozicičními procesy, které se nejviditelněji projevíly vznikem velké terénní trhliny a sesuvem přibližně dvou třetin rozlohy pohřebiště.⁴

ČECHY, Oldřich (1012–1033, 1034), denár.

Av.: stylizované poprsí panovníka;

opis: **+ODALRICV//DV**

Rv.: vnitřní obodek sekaný, vnější zoubkovaný, rovnoramenný kříž se čtyřmi poli, v prvním poli kroužek, ve druhém a třetím poli trojice kuliček, ve čtvrtém poli trojboký jehlan;

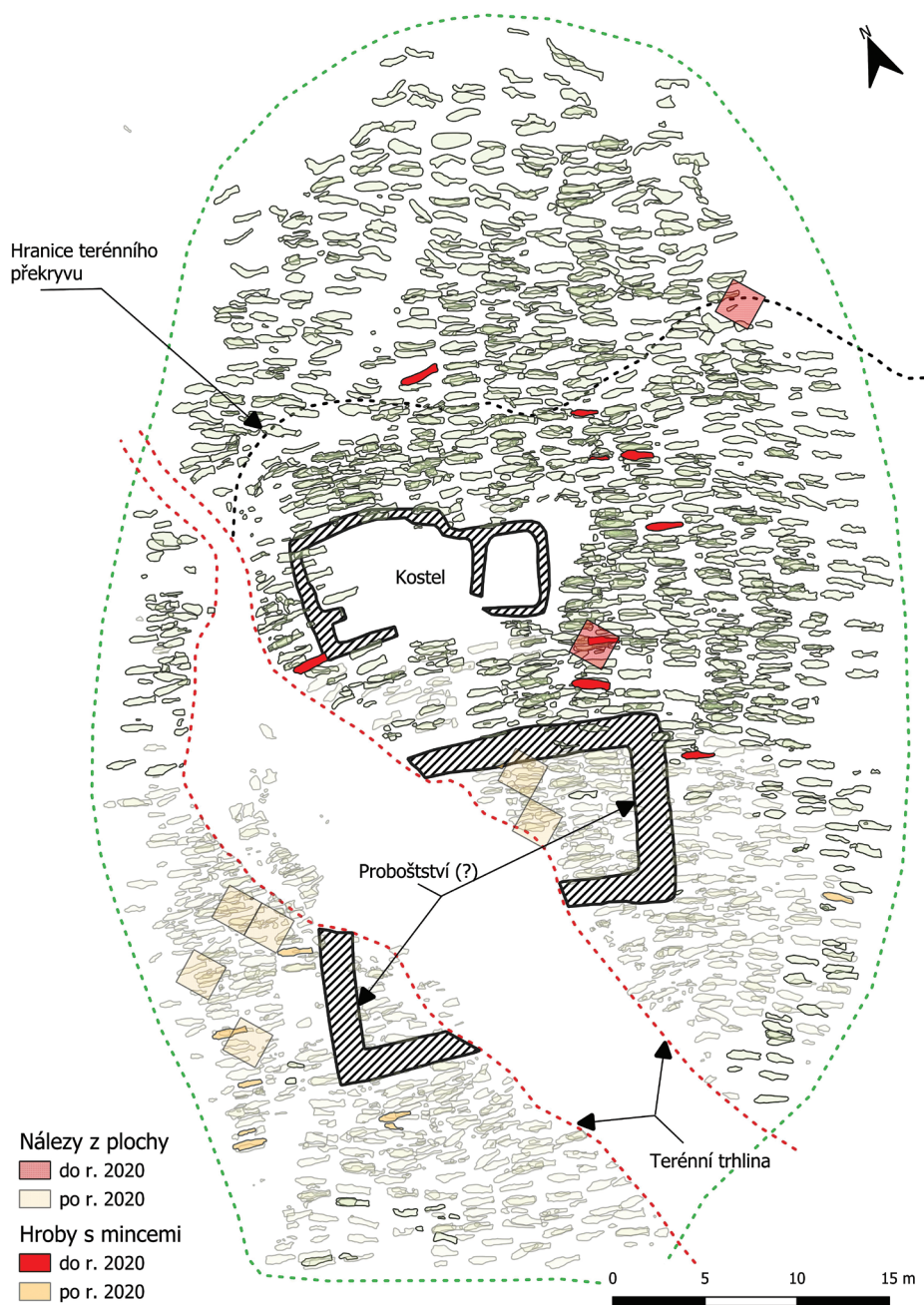
opis: **+ODALRICVS DV**

1. AR; 0,474 g; 16,2 × 20,4 mm.

² Podle předpokladu prof. Sommera, k tomuto blíže ČECH, Petr – PODHORSKÝ, Jan – SOUKUP, Michal: *Stavba neznámého určení u zaniklé středověké vsi Nesvětice*, in: S licenciou 007. Zborník příspěvků k 70. narozeninám Petra Baxu, ed. Peter Bisták – Jana Maříková Kubková – Katarína Válová, Bratislava 2020, s. 107–109.

³ Určení mincí provedl PhDr. Luboš Polanský, Ph.D.

⁴ Podrobněji PODHORSKÝ, Jan: *Pohřebiště v Nesveticích (okres Most). Výzkum z let 1984–1988 a 2013–2020*, *Archaeologia historica* 47/1, 2022, s. 221–246.

Obr. 1: Pohřebiště Nesvětlé – plán na základě výsledků výzkumu z let 2013–2023. Červené nepravidelné polygony jsou obrysy pohřbů s nálezy mincí (vč. mincí z hrobového zásypu). Červené čtverce značí nálezy mince v ploše pohřebiště.

Lit.: *Cach* 1970, č. 283;⁵ *Fiala* 1895, tab. VII, 4;⁶ *Šmerda* 1996, 71, č. 128a.⁷

Kom.: hrob 1175/20 ležel přibližně 11 metrů jihovýchodně od kostela (obj. 7) a necelý jeden metr východně od základového žlabu mladší církevní stavby (obj. 6). Dospělý jedinec byl uložen na zádech s rukama podél těla a chodidla těsně u sebe. V oblasti pánve ležel kámen. Denár knížete Oldřicha byl nalezen na žebrech u levé paže.

Vratislav II. (1061–1085–1092), denár z období knížecí vlády 1061–1085.

Av.: olámaný okraj, hladký vnitřní obvodek, vnější zoubkovaný, poprsí zleva, v levé ruce praporec;

opis: **ATIZLAVDV**

Rv.: olámaný okraj, vnitřní hladký obvodek, poprsí zprava;

opis: **+SCSVECESVS**

2. AR; 0,464 g; 13,2 × 13,3 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 346;⁸ *Fiala* 1895, tab. IX, 1; *Šmerda* 1996, 77, č. 158.

Kom.: hrob 1292/20 ležel ve vzdálenosti čtyř metrů jihovýchodně od kostela (obj. 7) a přibližně jeden a půl metru severně od základového žlabu druhé církevní stavby (obj. 6). Dospělý jedinec byl uložen v poloze na zádech s rukama podél těla. Vzhledem k převrácené lebce se lze domnívat, že pohřeb byl původně uložen v dřevěné rakvi, z níž se žádné pozůstatky nedochovaly. Denár knížete Vratislava II. byl nalezen mezi kostmi dlaně pravé ruky.

⁵ CACH, František: *Nejstarší české mince I. České denáry do mincovní reformy Břetislava I.*, Praha 1970.

⁶ FIALA, Eduard: *České denáry*, Praha 1895.

⁷ ŠMERDA, Jan: *Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století*, Brno 1996.

⁸ CACH, František: *Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové*, Praha 1972.

Vratislav II. (1061–1085–1092), denár z období knížecí vlády 1061–1085.

Av.: vnitřní obvodek hladký, vnější zoubkovaný, postava panovníka sedící na trůnu čelně s kopím v pravé ruce;

opis: **WRATIZLAS**

Rv.: vnitřní obvodek hladký, vnější zoubkovaný, poprsí světce s ozdobnou korunou čelně;

opis: **WENCEZLVS**

3. AR; 0,540 g; 14,1 × 14,3 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 347; *Fiala* 1895, tab. IX, 5; *Šmerda* 1996, 77, č. 159a.

Vratislav II. (1061–1085–1092), denár z období knížecí vlády 1061–1085.

Av.: vnitřní obvodek hladký, vnější zoubkovaný, postava panovníka sedící na trůnu čelně s kopím v pravé ruce;

opis: **WRATIZLAS**

Rv.: vnitřní obvodek hladký, vnější zoubkovaný, poprsí světce s ozdobnou korunou čelně;

opis: **WENCEZLVS**

4. AR; 0,602 g; 13,9 × 14,2 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 347; *Fiala* 1895, tab. IX, 5; *Šmerda* 1996, 77, č. 159a.

Vratislav II. (1061–1085–1092), denár z období knížecí vlády 1061–1085.

Av.: rozlámaný, vnitřní obvodek hladký, vnější zoubkovaný, postava panovníka sedící na trůnu čelně s kopím v pravé ruce;

opis: **WRATIZL//S**

Rv.: rozlámaný, vnitřní obvodek hladký, vnější zoubkovaný, poprsí světce s ozdobnou korunou čelně;

opis: **WENCEZLVS**

5. AR; 0,402 g; 13 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 347; *Fiala* 1895, tab. IX, 5; *Šmerda* 1996, 77, č. 159a.

Kom.: hrob 500/16 (denáry č. **3**, **4**, **5**) ležel pět a půl metru východně od kostela (obj. 7) a přibližně deset metrů severovýchodně od základového žlabu objektu 6. Dospělý jedinec byl uložen v natažené poloze na zádech s rukama podél těla. Za hlavou byl umístěn kámen. Tři denáry ražené knížetem Vratislavem II. byly nalezeny mezi žebry u levé paže.

Vratislav II. (1061–1085–1092), denár z období knížecí vlády 1061–1085.

Av.: olámaný okraj, hladký vnitřní obvodek, vnější zoubkovaný, hlava panovníka čelně nad stylizovaným trůnem;

opis: **WRATIZLVS**

Rv.: olámaný okraj, hladký vnitřní obvodek, poprsí světce zprava, v levé ruce kopí;

opis: **WENCEZLVS**

6. AR; 0,355 g; 15,1 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 350; *Fiala* 1895, tab. IX, 3; *Šmerda* 1996, 77, č. 161.

Kom.: hrob 585/16 ležel přibližně šest a půl metru severně od kostela (obj. 7) a 19,5 metru severně od základového žlabu objektu 6. Dospělý jedinec byl uložen v natažené poloze na zádech s rukama podél těla. Poloha lebky napovídá, že původně byl pohřeb uložen zřejmě v dřevěné rakvi. Denár knížete Vratislava II. byl nalezen u lokte, na vnitřní straně pravého předloktí.

Břetislav II. (1092–1100), denár.

Av.: olámaný okraj, perličkový vnitřní obvodek, vnější zoubkovaný, poprsí zprava, před ním kopí;

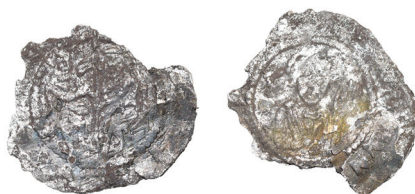
opis: **BRACIZLAVS**

Rv.: olámaný okraj, hladký vnitřní obvodek, vnější zoubkovaný, poprsí čelně; opis: **//WENCEZLVAS**

7. AR; 0,501 g; 16,2 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 389; *Fiala* 1895, tab. X, 22; *Šmerda* 1996, 77, č. 167.

Kom.: denár knížete Břetislava II. byl nalezen přibližně 16 metrů severovýchodně od kostela (obj. 7) ve svrchní úrovni erozí a postdepozičními procesy poškozené části pohřebiště bez příslušnosti ke konkrétnímu hrobu.

Vladislav I. (1109–1118, 1120–1125), denár z let 1120–1125.

Av.: olámaný okraj, perličkový vnitřní obvodek, na trůnu sedící postava zleva s praporem, před ní stojící postava;

opis: nečitelný

Rv.: olámaný okraj, perličkový vnitřní obvodek, žehnající poprsí zprava; opis: **///N///**

8. AR; 0,221 g; 12,7 × 14,2 mm.

Lit.: *Cach* 1972, č. 550; *Fiala* 1895, tab. XV, 10; *Šmerda* 1996, 83, č. 199.

Kom.: hrob 384/20 ležel přibližně šest metrů severovýchodně od kostela (obj. 7) a asi 16,5 metru severně od základového žlabu objektu 6. Nedospělý jedinec byl uložen v poloze na zádech s rukama podél těla. Denár knížete Vladislava I. byl nalezen mezi prsty dlaně pravé ruky.

Přemysl II. Otakar (1253–1278), denár fenikového typu z let cca 1260–1278.
Av.: sekaný vnitřní obvodek, poprsí panovníka zleva, v pravé ruce država,
v levé ruce žezlo;

Rv.: sekaný vnitřní obvodek, korunovaný lev/drak (?);

9. AR; 0,687 g; 17,3 × 18,1 mm.

Lit.: *Cach* 1974, č. 819;⁹ *Fiala* 1895, tab. XXII, 25.

Kom.: hrob 541/16 ležel severovýchodně od kostela (obj. 7) ve vzdálenosti necelých šesti metrů, a přibližně 14 metrů severně od základového žlabu objektu 6. Dospělý jedinec byl uložen v poloze na zádech s rukama podél těla. Denár ražený Přemyslem II. Otakarem byl nalezen pod prsty dlaně pravé ruky. Na prstu téže ruky byl dále nalezen rozlámaný jednoduchý páskový prsten.

Přemysl II. Otakar (1253–1278), denár fenikového typu z let cca 1260–1278.
Av.: sekaný vnitřní obvodek, poprsí panovníka zleva, v pravé ruce država,
v levé ruce žezlo;

Rv.: sekaný vnitřní obvodek, korunovaný lev/drak (?);

10. AR; 0,688 g; 15,1 × 16,7 mm.

Lit.: *Cach* 1974, č. 819; *Fiala* 1895, tab. XXII, 25.

Kom.: denár Přemysla II. Otakara byl nalezen ve vzdálenosti necelých čtyř metrů jihovýchodně od kostela (obj. 7) ve svrchní úrovni hřbitovního horizontu (vrstvy) bez příslušnosti ke konkrétnímu hrobu.

⁹ CACH, František: *Nejstarší české mince III. České a moravské mince doby brakteátové*, Praha 1974.

MÍŠEŇSKO (?), velký brakteát.

Av.: trůnící nekorunovaný panovník čelně, v pravici dvojlístkem zdobené a trojlístkem zakončené žezlo, v levici kuličkou zdobené a trojlístkem zakončené žezlo;

11. AR; 0,575 g; 38,6 × 43,1 mm.

Kom.: hrob 553/16 ležel ve vzdálenosti bezmála tří metrů jihovýchodně od základů kostela (obj. 7) a čtyři metry severně od základového žlabu objektu 6. Skelet dospělého jedince poškozený v oblasti hlavy zřejmě hrobem H494/16 spočíval v natažené poloze na zádech s rukama podél těla. Brakteát byl nalezen v dlani pravé ruky, která zasahovala mírně pod pravou pánevní kost a pravou stehenní kost.

12. a 13. Další dvě mince, z toho evidentně jeden brakteát, byly nalezeny v blíže neurčitelných zlomcích v hrobech 523/16 a 1362/20. Hrob 523/16 ležel necelých 4,5 metru severovýchodně od kostela (obj. 7) a přibližně 14 metrů severně od základového žlabu objektu 6. Z pohřbeného dospělého

jedince se dochovalo pouze neúplné předloktí s dlaní pravé ruky a pravá dolní končetina. Zlomky brakteátu (o váze 0,458 g) byly nalezeny mezi články prstů pravé ruky.

Kom.: hrob 1362/20 zřejmě částečně dolními končetinami zasahoval pod základový žlab západního průčelí kostela (obj. 7). Vzdálenost od základového žlabu objektu 6 činila asi šest metrů jižním směrem. Skelet dospělého jedince byl poškozený postdepozicičními procesy, uložen byl v natažené poloze na zádech s rukama podél těla. Severovýchodní roh hrobové jámy byl vymezen kolmo postaveným větším plochým kamenem. Zlomky velmi špatně zachovalé mince (o váze 0,075 g) byly nalezeny pod dlaní pravé ruky.

Ve srovnání se soudobými pohřebišti z území Čech patří nálezy mincí ve formě tzv. obolu mrtvých z pohřebiště v Nesveticích k nejpočetnějším.¹⁰ To je jisté dáno výjimečným množstvím odkrytých hrobů a s tím souvisejícím značným rozsahem prozkoumané plochy. Nesvětické pohřebiště je v současnosti prozkoumáno celé a terénní výzkum zde byl roku 2023 ukončen. Soubor nalezených mincí obsahuje celkem 40 exemplářů, z nichž 17 jsou ražby denárové a 15 ražeb brakteátových, 8 nálezu prozatím nebylo blíže rozlišeno.

Přihlédneme-li k analogickým nálezům z Čech, zjistíme, že denár knížete Oldřicha ve formě tzv. obolu mrtvých vedle nesvětického exempláře známe pouze ze dvou lokalit, v obou případech nicméně šlo o odlišný typ. V Lochenicích to byl denár typu Fiala VII, 14,¹¹ kdežto v Malém Březně typ Fiala VII, 8.¹² Společným znakem je však skutečnost, že žádný z těchto tří exemplářů nebyl nalezen v dlani, ale v horní části trupu – mezi žebry, pod hrudníkem a u lebky. Denáry ražené Vratislavem II. jsou v hrobových nálezech zastoupeny nejčastěji. Známe celkem 39 exemplářů z 27 lokalit (vč. nálezů z Nesvetic). Denár typu Fiala IX, 1 byl objeven také na Loretánském nám. v Praze-Hradčanech¹³ a v Úněticích.¹⁴ Denár typu Fiala IX, 3 pochází z Otmíče,¹⁵ Loretánského nám. v Praze-Hradčanech,¹⁶ Štítar¹⁷ a Vršan.¹⁸ Denár typu Fiala

¹⁰ Srov. MARETHOVÁ, Barbara: *Príspevek k poznání raně středověkých pohřebišť (zvyk vkládání mincí do hrobů). A contribution to the knowledge of early medieval cemeteries (coins in graves)*, *Studia mediaevalia pragensia* 8, 2008, s. 7–44.

¹¹ SLÁMA Jiří: *Denár knížete Oldřicha z pohřebiště u Lochenic, o. Hradec Králové*, *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et historica* 1 – 1993, *Z pomocných věd historických XI – Numismatica*, Praha 1995, s. 110–111.

¹² KLÁPŠTĚ, Jan: *Paměť krajiny středověkého Mostecka*, Most 1994, s. 66.

¹³ SLÁMA, Jiří: *Mittelböhmen im frühen Mittelalter I. Katalog der Grabfunde*, Praha 1977, s. 102.

¹⁴ SLÁMA, J.: *Mittelböhmen*, s. 169.

¹⁵ SLÁMA, J.: *Mittelböhmen*, s. 86.

¹⁶ SLÁMA, J.: *Mittelböhmen*, s. 102.

¹⁷ BAŠTOVÁ, Dara – BAŠTA, Jaroslav: *Slovanské osídlení v povodí horní Radbuzy*, *Sborník západočeského muzea v Plzni – Historie* 5, 1990, s. 5–59.

¹⁸ KLÁPŠTĚ, Jan: *Príspevek k poznávání úlohy mince v přemyslovských Čechách*, *Archeologické rozhledy* 51, 1999, s. 189–255.

IX, 5 známe z Dubé,¹⁹ Kovár-Budče,²⁰ Prahy-Modřan²¹ a Stehelčevsi.²² Denáry Břetislava II. jsou známe ze sedmi lokalit, vedle Nesvetic byly tyto ražby identifikovány v Konětopech,²³ Litoměřicích,²⁴ Opatovicích nad Labem,²⁵ Praze-Starém Městě,²⁶ Vinařicích²⁷ a Vrbně.²⁸ Celkem jde o 10 exemplářů, nicméně typ Fiala X, 22 byl dále rozlišen pouze mezi nálezy z Vinařic. Ražby Vladislava I. jsou známe ze šesti lokalit – vedle Nesvetic je to Loretánské nám. (Praha-Hradčany),²⁹ Sepekov,³⁰ Vrbno,³¹ Žalov – Levý Hradec³² a Žatec³³. Typ Fiala XV, 10 nebyl rozlišen v žádném z dalších šesti exemplářů. Denár ražený Přemyslem II. Otakarem je unikátním „obolem mrtvých“, jelikož dosud nebyl na českém území v této funkci doložen. Pro 13. století jsou v hrobových přídavicích častější brakteáty, které ze starších nálezů známe z šesti lokalit – Kováry-Budeč,³⁴ Žatec (ražby Václava I.),³⁵ Pardubice-Pardubičky,³⁶ Vrbno,³⁷ Zdecho-

¹⁹ KLÁPŠTĚ, J.: *Příspěvek*, s. 189–255.

²⁰ BARTOŠKOVÁ, Andrea – SLÁMA, Jiří: *Nové mincovní nálezy na Budči*, Numismatické listy 52, 1997, 150–152.

²¹ SLÁMA, J.: *Mittelböhmen*, s. 112.

²² SLÁMA, Jiří: *Denár Vratislava II. nalezený ve Stehelčevsi, o. Kladno*, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et historica 1 – 1993, Z pomocných věd historických XI – Numismatica, 1995, s. 112.

²³ RADOMĚRSKÝ, Pavel: *Slovanské kostrové hroby datované mincí u Brodu (okres Příbram)*, Numismatické listy 11, 1956, s. 48–51.

²⁴ GABRIEL, František: *Slovanské pohřebiště v Litoměřicích – Plešivecké ulici*, Litoměřicko XXIII, Litoměřice 1988, s. 75–92.

²⁵ SMETÁNKA, Zdeněk: *Výzkum na předklášterním ostrůvku v Opatovicích nad Labem*, Archeologické rozhledy 19, 1967, s. 471–477.

²⁶ DRAGOUN, Zdeněk: *Záchranný výzkum při rekonstrukci plynovodu na Starém Městě pražském 1*, Archeologia pragensia 2, 1981, s. 206.

²⁷ SLÁMA, J.: *Mittelböhmen*, s. 172.

²⁸ MILITKÝ, Jiří – POLANSKÝ, Luboš – ŠTEFAN, Ivo – VARADZIN, Ladislav: *Nálezy mincí na raně až vrcholně středověkém pohřebišti u kostela Povýšení sv. Kříže ve Vrbně (okr. Mělník)*, Numismatický sborník 21, 2006, s. 209–214.

²⁹ Byť zřejmě v zásypu hrobu, viz BOHÁČOVÁ, Ivana – BLAŽKOVÁ, Gabriela: *Pohřebiště na Loretánském náměstí v Praze – Hradčanech. Archeologický výzkum Ivana Borkovského a jeho výsledky. Díl I. – Textová část*, Castrum Pragense 11, Praha 2011, s. 63.

³⁰ KLÁPŠTĚ, J.: *Příspěvek*, s. 189–255.

³¹ MILITKÝ, J. – POLANSKÝ, L. – ŠTEFAN, I. – VARADZIN, L.: *Nálezy*, s. 209–214.

³² KLÁPŠTĚ, J.: *Příspěvek*, s. 189–255; SLÁMA, J.: *Mittelböhmen*, s. 136.

³³ MARETHOVÁ, Barbara: *Vývoj pohřbívání v raně středověkých aglomeracích a lokačních městech na příkladu Žatce*, Diplomová práce uložena v Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou, FF UK v Praze, Praha 2006, s. 36–37.

³⁴ BARTOŠKOVÁ, A. – SLÁMA, J.: *Nové*, s. 150–152.

³⁵ MARETHOVÁ, B.: *Vývoj*, s. 36–37.

³⁶ ČURDA, Tomáš: *Archeologický výzkum v Pardubičkách*, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 20, 1994, s. 96–100; TÝŽ, *Středověké osídlení v Pardubičkách z pohledu archeologie*, Východočeský sborník historický 8, 1999, s. 23–63.

³⁷ MILITKÝ, J. – POLANSKÝ, L. – ŠTEFAN, I. – VARADZIN, L.: *Nálezy*, s. 209–214.

vice (ražby Přemysla II. Otakara)³⁸ a Vraclav (ražba Václava II.).³⁹ Nově k nim lze přičíst dva brakteáty z Nesvetic.

Závěr

Na archeologický výzkum pohřebiště v Nesveticích, který vedl Vladimír Brych (Národní muzeum) v letech 1984–1988, navázali od r. 2013 pracovníci Archeologického ústavu v Praze Petr Čech a Michal Soukup. Do roku 2023 bylo postupně plošně prozkoumáno celé pohřebiště s 2250 hroby, jehož trvání lze na základě nálezů vymezit od počátku 11. století do konce 13. století. Pravděpodobně od 12. století byl součástí pohřebiště kostel neznámého zasvěcení, jehož kamenný základ byl v průběhu výzkumu odkryt. Je však možné, že mu předcházela menší dřevěná sakrální stavba, na jejíž existenci by ukazoval nápadný prázdný prostor mezi hroby, který zde byl od počátku pohřebiště. Závěr pohřbívání je vymezen vybudováním další církevní stavby vystavěné snad počátkem 14. století, která mohla být proboštstvím. Mince ve funkci tzv. obolu mrtvých představují na nesveticském pohřebišti typ hrobového přídatku, kterým byl obdařen pouze velmi malý počet pohřbených jedinců. Zahrneme-li do tohoto počtu také mince nalezené izolovaně v ploše pohřebiště nebo v hrobových zásypech, které patrně původně také byly součástí hrobových výbav, byla mincí vybavena pouze přibližně 2 % pohřbených jedinců. Ve vztahu k pohřebnímu ritu je důležité také uvést, že v naprosté většině byla mince zemřelému vložena do dlaně pravé ruky, pouze v počátcích uplatňování této zvyklosti lze shledat odlišnosti, kdy byla mince uložena pohřbenému jedinci v horní části trupu (oblast ramene nebo žeber). Přes nízké procentuální zastoupení hrobů s mincemi patří pohřebiště v Nesveticích k nejbohatším pohřebišťům na území Čech, odkud byla díky velkému počtu prozkoumaných hrobů získána dosud největší kolekce denárových a brakteátových ražeb.

³⁸ HORNÍK, Pavel et al.: *Zdechovice – středověké pohřebiště*, Archeologie východních Čech – Supplementum 2, Hradec Králové 2018, s. 27–29.

³⁹ MILITKÝ, Jiří: *Exkurz: Mince z hrobu č. 13 z míst presbytáře kostela sv. Václava ve Vraclavi*, Průzkumy památek 2, 2001, s. 109–112.